

16.4.2020

לכבוד
עו"ד אילת כהן-מלקמן
היועצת המשפטית
משרד החינוך
בפקס: 073-3931178

לכבוד
מר שמואל אבואב
מנכ"ל משרד החינוך
משרד החינוך
בפקס: 073-3933043

שלום רב,

הנדון: מחסור במחשבים בקרב תלמידים ערבים והעדר נגישות למערך למידה מרחוק

בשם הוועד הארצי לראשי הרשויות המקומיות הערביות, וועדת המעקב לענייני החינוך הערבי, ההתאחדות הארצית של ועדי ההורים הערביים למערכת החינוך בישראל ומרכז עדאלה, הריני לפנות אליכם כדלקמן:

1. מאז תחילת משבר התפשטות נגיף הקורונה בישראל והחלטת משרד החינוך על סגירת בתי הספר וקיום מערך למידה מרחוק, פנינו אליכם והתרענו בדבר המחסור הרב בבעלות על מחשבים בקרב התלמידים במערכת החינוך הערבית וכן על העדר הנגישות לאינטרנט במשקי בית רבים בקרב האוכלוסייה הערבית.
2. כך למשל, ביום 12.3.2020 פנה מרכז עדאלה אל מנכ"ל משרד החינוך בדרישה להתאים ולהנגיש את מערכת החינוך הערבית למערך הלמידה מרחוק. משלא נתקבלה תגובה נשלח קדם בג"ץ ביום 15.3.2020. ביום 16.3.2020 נתקבל מענה לפיו הפנייה הועברה לטיפול הלשכה המשפטית. מאז לא נתקבל כל מענה.
3. ביום 27.3.2020 פנתה וועדת המעקב לענייני החינוך הערבי אל מנכ"ל משרד החינוך בדרישה להנגיש את מערך הלמידה מרחוק עבור תלמידים ערבים ביישובים רבים שאין להם גישה לאינטרנט ואין בבעלותם מחשבים ואשר מאז תחילת הלמידה מרחוק, אין להם גישה ללימודים. לפנייה זו לא ניתן מענה.
4. באותו יום, 27.3.2020 פנה גם הוועד הארצי לראשי הרשויות המקומיות הערביות אל מנכ"ל משרד החינוך ואף הוא דרש הנגשת מערך הלמידה מרחוק לתלמידים ביישובים ערבים רבים שאין להם גישה לאינטרנט וגם אין בבעלותם מחשבים. גם לפנייה זו לא ניתן מענה.
5. דרישות אלו גובו אז בנתונים רשמיים שפורסמו מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מיום 18.11.2019, אשר הצביעו על פערים גבוהים בגישה של משקי הבית בישראל לאינטרנט ועל בעלות על מחשבים. לפי נתוני הלמ"ס עלה כי:

- בכ- 24% ממשקי הבית עם ילדים בישראל אין אינטרנט.
- בכ- 15.7% ממשקי הבית בישראל אין מחשב ביתי.
- 78.3% ממשקי הבית היהודים בישראל מנויים על אינטרנט לעומת 48.8% ממשקי הבית הערבים ופערים דומים קיימים בהקשר לבעלות על מחשב ביתי.

ראו: https://www.cbs.gov.il/he/mediarelease/DocLib/2019/349/11_19_349b.pdf

6. על מנת לעמוד על עומק הפערים נכון לימים אלו, בתאריכים 7-8 לאפריל 2020, ביצעו הוועד הארצי לראשי הרשויות המקומיות הערביות יחד עם וועדת המעקב לענייני החינוך הערבי מיפוי צרכים באמצעות פנייה לאגפי החינוך ב- 46 רשויות המקומיות. מיפוי זה אושש את נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בדבר המחסור הקשה של מחשבים והגישה לאינטרנט בקרב תלמידים ביישובים הערבים וכן בשכונות ערביות בערים מעורבות. ביישובים ובשכונות בהם נעשה המיפוי מתגוררים 827,787 תושבים ומספר התלמידים בהם שאין להם מחשב עומד על 63,219; ב- 20 יישובים ושכונות ערביות בתוך ערבים מעורבות יש קשיים התחברות לאינטרנט או אין בכלל. בטבלה זו נציג את מיפוי החסרים הנ"ל:

מס'	שם היישוב	מספר תושבים	מספר תלמידים שאין להם מחשב
1	טורעאן	15,000	1,500
2	מגיד אלכרום	15,620	400
3	מועצה אזורית בסמ"ה	10,500	599
4	כוכב אבו אלהיג'א	3,800	181
5	דיר אלאסד	12,950	484
6	ביענה	8,200	410
7	שפרעם	42,500	1,045
8	שעב	7,000	240
9	גידידה – מכר	20,920	800
10	עבלין	13,450	818
11	לקייה	17,000	6,444
12	עראבה	26,000	1,000
13	עילוט	8,422	381
14	כפר כנא	24,000	1,438
15	משהד	8,500	860
16	טמרה	34,000	1,000
17	כפר קרע	19,000	450
18	עילבון	5,775	159
19	כפר מנדא	21,000	1,854
20	דבורייה	10,500	250
21	תרשיחא	6,000	72
22	ראמה	8,570	222

12,000	70,000	רהט	23
250	10,000	יישובים ערבים במו"א משגב	24
2,000	30,000	לוד	25
220	4,000	מזרעה	26
4,900	56,000	אום אלפחם	27
660	9,000	מו"א בטוף	28
626	35,000	סכנין	29
471	14,000	כאבול	30
607	28,000	טירה	31
30	3,300	פסוטה	32
220	8,000	אבו גוש	33
603	7,800	בסמה טבעון	34
2,230	30,000	באקה אלג'רבייה	35
798	11,000	כפר יאסיף	36
113	4,000	כפר ברא	37
1,051	27,000	כפר קאסם	38
3,400	19,000	ערעה נגב	39
1,818	24,000	עארה-ערעה	40
6,576	21,000	כסייפה	41
884	13,000	פורידיס	42
200	11,700	גית משולש	43
290	10,280	בועיינה-נג'ידאת	44
915	15,000	איכסאל	45
1,750	14,000	עין מאהל	46
63,219	827,787	סה"כ	

7. כמו כן, מהמיפוי עלה כי ביישובים שבטבלה להלן אין תשתיות אינטרנט או שהתשתיות חלשות, דבר המציב עוד מחסום בפני התלמידים ביישובים אלו:

שפרעם	כוכב אבו אלהיג'א	מג'ד אלכרום	בועיינה – נג'ידאת
כפר כנא	עראבה	לקייה	ג'ידדה מכר
לוד	מו"א משגב	ראמה	כפר קרע
כפר יאסיף	טירה	כאבול	סכנין
ערעה עארה	ערעה נגב	כפר קאסם	כפר ברא

8. המחסור החמור במחשבים וקשיי ההתחברות לאינטרנט כפי שפורטו לעיל, גורמים לחסימת גישת התלמידים מפני המשך לימודיהם במסגרת מערך הלמידה מרחוק. בשל כך, נפגעת זכותם לנגישות שוויונית לחינוך, כאשר החובה לאספקתה מוטלת על משרד החינוך. פגיעה זו מלווה בנזקים חינוכיים כבירים שכן ההפסד בחומרי לימוד עלול להיות בלתי הפיך בהתחשב בתקופה הארוכה יחסית בהם מערך הלמידה מרחוק מיושם. השלכות נזק זה יהיו חמורים על ההישגים החינוכיים שלהם בשנה זו גם בשנים הבאות וישליכו על התפתחותם האישית של התלמידים ועל הגדלת הפערים החברתיים כלכליים שממילא קיימים בין התלמידים.

9. על המחסור במחשבים וקשיי התקשורת לעיל התריע גם מרכז המידע והמחקר של הכנסת אשר פרסם מחקר ביום 29.3.2020 תחת הכותרת "למידה מרחוק בחירום בשעת סגירת מוסדות חינוך בעקבות התפרצות נגיף הקורונה". המחקר אף התריע כי משרד החינוך אינו ערוך מספיק לאספקת חינוך לכלל התלמידים וכי קיים חשש כבד כי לא ניתן יהא לשמור על הרצף החינוכי של כלל התלמידים. חשש זה יפגע בתלמידים, במיוחד החלשים ויגדיל את הפערים החברתיים והכלכליים הקיימים ביניהם.

10. נבקש להדגיש כי אמנם מתנהל דיון בימים אלו באשר לתוכנית החזרת התלמידים לבתי הספר אך ברור לכל ולפי הפרסומים בתקשורת כי תוכניות אלו עדיין יאלצו למידה מרחוק. כך שבין אם בתי הספר ייפתחו הדרגתית מחדש בקרוב ובין אם לאו, מערך הלמידה מרחוק עדיין יישאר האמצעי העיקרי להמשך הלימודים.

11. עוד נציין, כי פנייתנו זו מתייחסת לתלמידים ביישובים הערבים במדינה ואינה מכסה את התלמידים בכפרים הבדואים בנגב: הכפרים הלא מוכרים והכפרים שהוכרו אך בהליכי תכנון. התייחסות ספציפית לתלמידים אלו בנגב יוחדה בעתירה שהוגשה בהקשר זה לבג"ץ בה אמורה המדינה להגיש תגובה עד ליום 26.4.2020 (בג"ץ 2398/20 **עדאלה נגד ראש הממשלה**).

12. לאור האמור לעיל, אנו מבקשים לדאוג כי יסופקו מחשבים או אמצעים אחרים מתאימים לתלמידים שאין להן מחשבים בביתם וזאת במטרה להנגיש עבורם את מערך הלמידה מרחוק. כמו כן אנו מבקשים לדאוג לחיבורי אינטרנט ביישובים או בשכונות כדי שלתלמידים תהא גישה למערך הלמידה מרחוק. נבקש להדגיש כי כל הנתונים מצויים אצל מרשיי: הוועד הארצי לראשי הרשויות המקומיות הערביות וועדת המעקב לענייני החינוך הערבי ונציגים מטעם מוכנים לספקם במידה והנתונים חסרים לכם והכל על מנת לאפשר גישה שוויונית לתלמידים במערכת החינוך הערבית.

נבקש את התייחסותכם בהקדם על מנת שנוכל לכלכל את צעדינו המשפטיים.

בכבוד רב,

סאוסן זהר, עורכת דין